

Vigilanti cura

XI. PIUS

a filmszínházakról¹

Tisztelendő Testvérek!
Üdvöt és apostoli áldást!

Bevezető

A körlevél előzményei és célja

1. Éber figyelemmel kísérjük az Egyházi hatóságok és az egész keresztény nép minden munkáját, amint azt apostoli hivatásunk követeli; így legnagyobb örömünkre értesültünk, hogy foganatosított óvóintézkedések máris üdvös gyümölcsöket termelt és még nagyobb reményekre jogosít, amit két éve a cél érdekében elkezdettetek és különösképpen a „Jó Erkölcök Ligája” által véltetek elrendőnek, hogy a filmművészet erkölcstelenségét mintegy szent háborúban megakadályozzátok.

2. Ez a tény megadja a rég várt alkalmat, hogy véleményünket erről a tárgyról, mely az egész keresztény nép hiterkölcsi életével oly benső kapcsolatban van, bővebben is kifejtsük. Előbb azonban szerencsekívánatainkat akarjuk kifejezni, hogy ez a Liga nektek — a Vezéreknek és Tanítóknak — éppúgy, mint a veletek együtt dolgozó híveknek máris oly hathatós segítségére volt, s ezt annál melegebben tesszük, minél több aggodalommal láttuk, hogy ez a művészet, messze elkanyarodva céljától, rohamosan oda jutott, hogy vászonra vetítve pártfogásába vesz minden botlást, bűnt és kihágást.

I. rész

Történelmi áttekintés (3-16)

*Hogyan örködnek a pápa és az Egyesült Államok püspökei a film fölött.
Pápai buzdítás*

3. Magas hivatalunkkal járó kötelességünknek tartottuk mindig, hogy adott alkalommal nemcsak a püspököket és papokat, hanem minden jóakarátú és nemesen gondolkozó embert rávegyünk arra, hogy ezt a nagyon fontos ügyet fokozott figyelemmel kísérjék.

4. Már a Nevelésről szóló körlevelünkben is („Divini illius Magistri”) panaszkodtunk, hogy az eszme terjesztésnek ezt a hatalmas eszközét — amely, ha egészséges elvek irányítják, a tanítás és nevelés hathatós eszköze lehet — sajnos, a legtöbbször bűnös csábításra és piszkos nyereszkesedésre használják. Midőn 1934 augusztusában kihallgatást adtunk a filmművészetet tárgyaló folyóiratok és egyéb írásművek több nemzetből hozzánk jött szerkesztőinek, beszédünkben rámutattunk a film nagy jelentőségére és napjainkban mindinkább növekvő hatalmára, mert az erények és bűnök megkedveltetésére egyaránt alkalmas, továbbá megemlítettük, hogy föltétlenül szükséges a filmművészetet olyan előírásokkal szabályozni, melyek az igaz művészet irányelvei, hogy a keresztény, sőt a természetes erkölcsöt jogtalanság és bűn be ne szennyezze. Minden nemes művészetnek arra kell törekednie és természeténél fogva is azt kell szem előtt tartania, hogy az embert a méltóságát megillető erkölcsi tökéletességben fejlessze; ezért kell az általános erkölcsi elvekhez és törvényekhez igazodnia. Rámutattunk arra, hogy ebből szükségképpen az következik, — még most is hálás emlékezettel gondolunk a megjelentekre, akik

---

¹ Az enciklika az Egyesült Államok klérusához szól

Vigilanti cura

mindnyájan helyeselték az eszmét — hogy a filmelőadásokat mindenképpen helyes elvekhez kell szabnunk, hogy a nézőközönséget erkölcsös életre és helyes önevelésre serkentsék.

5. Legutóbb is, — mégpedig ez év áprilisában — midőn kihallgatáson fogadtuk azokat, akik különböző országokból Rómába érkeztek, hogy a filmügyet tárgyaló írások kiadásáról értekezzenek, újból kifejtettük ennek az ügynek súlyos jelentőségét. Ugyancsak buzdítottunk minden józanul gondolkodó embert, nemcsak a keresztény erkölcs, hanem a polgári jólét tisztességének nevében is, hogy a sajtó útján s minden más módon arra törekedjenek, hogy ezen előadások mindinkább az egészséges eszmeterjesztésnek és nevelésnek, nem pedig a lelkek elvesztésének és pusztításának szolgálatába szegődjenek.

6. Oly nagyfontosságú ez a kérdés, különösen ha a mai társadalom életét nézzük, hogy szükségesnek tartjuk jelen apostoli levelünkben még világosabban kifejteni és nemcsak számotokra — Tisztelendő Testvérek — hanem a Világegyház összes Püspökei számára is a mostani igényeknek megfelelő elő írásokat adni. Fölötte szükséges és égetően sürgős annak megvalósításáról gondoskodnunk, hogy minden, amit a fejlődő kor Isten jósága folytán tudományban, technikában alkotott, úgy szolgálja Isten dicsőségét, a lelkek javát és Jézus Krisztus királyságának terjesztését, hogy az Egyház imájának megfelelően „úgy haladjunk át az evilági javakon, hogy az örökkévalókat el ne veszítsük”.

7. Mindenkinek észre kellett vennie, hogy minél csodálatosabb fejlődésnek indult a filmtechnika, annál inkább ártalmára vált az erkölcsök tisztaságának, a vallásos érzületnek és a polgári tisztességnek.

8. A filmipar vezetőinek jó szándékú, de félbemaradt kísérlete 1930-ban az Egyesült Államokban

Még az Egyesült Államok filmszervezeteinek vezetői is állítják, hogy észrevették ennek az ügynek nemcsak az egyes emberekre, hanem az egész társadalomra kiható veszedelmét. 1930 márciusában ugyanis saját elhatározásukból ünnepélyesen biztosítékot adtak, — s ezt közös elhatározással aláírva ki is nyomatták — hogy a filmlátogatók erkölcsi érzését a jövőben tiszteletben tartják. Különösen pedig azt ígérték meg ezen nyilatkozatban, hogy többé olyan filmet nem gyártanak, mely a nézők erkölcsét kikezdi, vagy a természeti, illetve tételes törvényeket lábbal taposva, azok megsértésére csábít.

9. Több azután nem történt. Bár meghozták ezt az igen dicséretes intézkedést, mégis úgy tetszik, hogy sem azok, akiknek kötelességük lett volna, sem a filmvállalatok vagy nem tudták, vagy egyáltalán nem is akarták végrehajtani önként vállalt kötelezettségüket. Éppen ezért, mert az előbbiek majdnem eredménytelen elhatározása folytán nem szűnik a bűnök és erkölcstelenségek filmekben való bemutatása, a jó erkölcsű embereket a legtöbbször meg akadályozza, hogy ezek látogatásával tisztességes szórakozást keressenek.

10. A püspöki kar megszervezi a Jó Erkölcsök Ligáját.

Ilyen súlyos körülmények között elsősorban Ti kerestetek megoldást, Tisztelendő Testvérek, hogy a rátok bízott nyáját a folyton növekedő veszedelemtől megmentésétek; ezt cselekedtetek, amikor a Jó Erkölcsök Ligáját, mint valami szent hadsereget megszerveztétek, hogy ennek segítségével a nemes elhatározások és a természetes, illetve a keresztény erkölcsök elvei ismét föléledjenek és tovább viruljanak. Távol áll Tőletek, hogy ezen intézkedéssel a filmvállalatoknak kárt okozzatok, sőt inkább jogotokban áll megmentőjükként fellépnetek, mert minden

Vigilanti cura

művészet, mely erkölcstelen romlottsággá süllyed, veszedelmesen közeledik pusztulása felé.

11. Páratlan egyetértés a püspökök és a hívek között

A Reátok bizott hívek készsége lélekkal karolták föl az eszmét, amelyet fölvetettek. Az Egyesült Államok katolikusai milliónyian vállalták a kötelességeket, melyeket a Jó Erkölcsök Ligája elébük szabott, hogy t. i. semmiféle filmelőadást nem látogatnak, mely a keresztény erkölcsöket s a józan életelveket sérti. Tanúságot tettek ezzel arról, — és ezt a legnagyobb örömmel állapítjuk meg — hogy Nátatok a hívek és a Püspökök közötti összetartás olyan erős, hogy a legújabb korban erősebbet sehol nem tapasztalunk.

12. E páratlan összefogás gyümölcse

És nemcsak a katolikus Egyház fiai, hanem protestánsok, zsidók és egyéb vallásúak is igen sokan elfogadták e határozatokat és csatlakoztak Hozzátok, hogy a filmelőadások az igazi művészet és erkölcs nemes szabályaihoz visszatérjenek. Jelenleg azonban az tölt el a legnagyobb örömmel, hogy a küzdelem már eddig is nem közönséges sikerekre vezetett. Értésültünk ugyanis arról, hogy a filmek a Ti éber őrködésetek és a közvélemény nyomása alatt máris nem kis mértékben javulást mutatnak. Már nem olyan gyakoriak a bűnös és erkölcstelen képek, mint azelőtt; ha pedig mégis akadnak, már nem találnak oly könnyelmű helyeslésre és tapsra, mint eddig; és nem is állítanak toladó módon az amúgy is érzékies és könnyen felizgatható ifjúság képzelete elé hamis életelveket. Akadtak az egyes társadalmi osztályokban olyanok is, akik előzetesen azt állították, hogy ennek a Ligának erőteljes föllépése nem kis mértékben csökkenteni fogja a film művészi hatását és szépségét; az elért eredmény azonban éppen az ellenkezőjét bizonyítja.

13. Ezért minden erővel arra kellett törekedni, hogy a filmelőadásokat az igazi művészet szabályaihoz alkalmazzák. Ezért a régi klasszikusok és újabb remekírók azon műveit kell megfilmesíteni, melyek nem közönséges elismerést arattak.

14. De még azok sem jártak rosszul, akik pénzügyileg vannak ezen vállalatokban érdekelve, bár néhányan ettől is tartottak; hiszen sokan, akik a belecsontosodott erkölcstelenség miatt a filmelőadásoktól visszaborzadtak, amíg napirenden voltak az emberi tisztességre és keresztény erkölcsökre veszedelmes darabok, most újból szorgalmasan kezdtek eljárni az előadásokra.

15. A Liga erejét fokozni kell

Midőn ezt a szent küzdelmet Tisztelendő Testvérek elindítottátok, nem hiányoztak olyanok sem, akik azt állították, hogy az ilyen irányú törekvéstek és annak várható eredménye csak átmeneti lesz és idővel hamarosan szétfoszlik, mert a Ti és a Tieitek fokozatosan csökkenő ébersége után a filmvállalkozóknak újból csak hatalmukban áll, hogy bárki felfogásához mérten a régi gyakorlathoz visszatérjen. Könnyű ugyanis belátni, miért kívánják ezeket az erkölcstelen, s éppen ezért általatok elítélt jeleneteket, amelyek nemtelen indulatok fölébresztésére alkalmasak. Mert olyan film művészi előállítás, melynek cselekménye a jó erkölcs követelményeinek mindenben megfelel, nagy tehetséget, munkát, ötletességet és sokszor nem csekély anyagi befektetést követel; míg általában nem nehéz embereket, sőt egész társadalmi osztályokat megnyerni olyan filmek számára, melyek az érzékiséget felgyullasztó jeleneteket hoznak s a lelkek mélyén szunnyadó szenvedélyeket ébresztgetik.

Vigilanti cura

16. Ezért szükséges, hogy a vállalatokat éber figyelemmel s az összes erők kemény összefogásával hatékonyan figyelmeztessük: a Jó Erkölcsök Ligája nem azért kezdte el a küzdelmet, hogy rövid idő múlva elfáradjon és elsekélyesedjék, hanem hogy az Egyesült Államok Püspökeinek irányításával a nép minden időnek és körülménynek megfelelő tisztességes szórakozását biztosítsa.

II. rész

A folytonos ellenőrzés kötelessége (17—32)

17. Világos mindenki előtt, hogy a testi lelki fölüdülésre, melyre a mi korunk olyan változatos lehetőséget nyújt, mindenkinek szüksége van, mert az élet gondterhes kötelességei kifárasztanak. De minden szórakozást az emberi méltóság csorbíthatatlan erkölcsi irányítsanak és az legyen a céljuk, hogy valóban nemes érzelmeket ébresszenek. Minden biztonnal nagy veszedelemnek dobják oda a népek méltóságát és erejét, akik a pihenés idejére olyan szórakozásokat nyújtanak, melyek a jó modort, a tisztesség és az emberi méltóság elveit sértik és különösen az ifjúságnak erkölcsi kisiklásokra kínálják föl az alkalmat.

18. Köztudomású, hogy ezen szórakozásokban a filmelőadások viszik a legnagyobb szerepet, mert napjainkban mindenki által könnyen hozzáférhetőek. Sokat nem mondunk, ha azt állítjuk, hogy milliónyian vannak, kiknek a filmek jelenük mindennapi szórakozását? mindenütt, még a műveletlen vagy félművelt népeknél is szaporodik a filmszínházak száma. Ez nemcsak a jómódúak mindennapi szórakozása és üdülési alkalma, hanem minden más társadalmi rétegnek is.

19. *A film lélektani és etikai hatóereje*

Semmit se találhatunk a jelenben, ami akkora hatással volna a tömegekre, egyrészt maguknak a mozgóképeknek természete miatt, melyek a villogó fény varázserejével működnek, másrészt az előadások könnyű fajsúlya miatt, mely még a legegyszerűbb nép számára is élvezhetővé teszi azokat, végül pedig az ilyen előadásokkal járó sok egyéb kísérő körülmény miatt is.

20. E hatóerő különösen abból ered, hogy a film olyan élénken érzékelhető művészi képekben és formákban mutatkozik, hogy nem csupán gyönyörködtet, hanem fölment minden fárasztó gondolkodás alól is, hiszen a látogatók nagy része elég alacsony műveltségi fokon áll, hogy ne akarjon vagy ne is legyen képes önálló gondolkodással a film való szerűségétől elszakadni, sem pedig az okokból azok hatásaira tovább következtetni. Az olvasás vagy előadások meghallgatása mégis csak követel valamelyes figyelmet és értelmi erőlködést, de a film szerű látás a maga villogó, illanó képsorozatával mindentől nagy kényelmünkre fölment. A hatás a hangosfilmeknél még jobban fokozódik: a vászonra vetített jelenetek még inkább érthetőkké válnak és zenekíséretük lenyűgöző erejével ragadják magukkal a lelket.

21. A tánc jelenetek és varieték közbeiktatásával pedig a már különben is felszabadított indulatok és érzéki vágyak még gyorsabban és erőteljesebben fokozódnak.

22. Miért is a filmszínházak, mint az élet iskolái, a pusztá gondolkodásnál sokkal hatásosabban ösztönzik a legtöbb embert az erényre is, a bűnre is. Kell tehát, hogy a keresztény lelkiismerettel egyező elhatározásokra indítsanak és mindentől tartózkodjanak, ami az erkölcs sértetlenségét veszélyeztetné és rontaná.

23. *A bűnre ösztökélő film*

Mindenki tudja, hogy az erkölcstelen jelenetek a szemlélők lelkére milyen romboló hatást gyakorolnak: dicsérik az érzékes vágyakat és a bujaságot, kioktatnak a bűnök

Vigilanti cura

alkalmaira, elcsábítják az ifjúságot a helyes útról, a fényhatás kápráztató színeivel elébe festik a könnyelmű élet szépségét, elhomályosítják és meggyöngítik a vágyat a tökéletesebb életre, elfojtják a tiszta szerelmet, a házasság szentségét, a bensőséges családi élet gyöngéd megnyilatkozásait; egyéneket, társadalmi osztályokat, sőt nemzeteket és népeket pedig hamis előítéletekkel telítnek.

24. *Az erényre buzdító film*

Viszont ha erkölcsi normához igazodnának, a nézőközönségre a legüdvösebb ráhatást gyakorolhatnák. Nemcsak azáltal, hogy szórakoztatnak, hanem magasztos eszmékre, azok megvalósítására buzdítanak. Hasznos életelveket vésnek lelkünkbe, szemünk elé állítják hazánk és a többi ország természeti szépségeit, a történelem nagy tetteit, megkedveltetik az erényt és az igazságot, és előmozdíthatják a társadalmi osztályok, népek és nemzetek kölcsönös megismerését, megértését. Az igazság ügyét is szolgálhatják. Mindenkit az erényes életre buzdíthatnak és végül nagyon sikeres munkát fejthetnek ki egy új, igazságosabb társadalmi rend kialakításában.

25. *Szociális eredmények*

Ezek a Mi észrevételeink azáltal nyernek még nagyobb fontosságot, hogy a filmművészet nemcsak az egyes emberekhez szól, hanem az emberek nagy tömegeihez, és pedig a hely, idő, kultúra és a többi körülmények olyan kihasználásával, mely a lelkeknek nemcsak rossz, hanem helyes eszmékkel való telítésére is éppúgy alkalmas. Ez a nemes törekvés azonban alacsony és észellenes izgatássá is fajulhat, amint a tapasztalat mutatja.

26. A mozgóképeknek ezt a rezgő fénySORÁT félhomályos színházukban összegyűlt közönség elé vetítik, melynek gondolkodási készsége és lelki erői többé-kevésbé elhagyódnak. Ahhoz sem kell sok fáradság, hogy filmszínházba jussanak, mert ott találják azt szorosán a lakóházak, templomok, nép iskolák épületei mellett, s ezért gyakorolnak nagy hatást mindenki életére s ezért nem közönséges a jelentőségük sem.

27. *Hatása a mindkét nembeli ifjúságra*

A film meséjét, kiváló, természetes adottságaikat mesterségesen is felfokozva, olyan férfiak és nők játsszák, akik úgy el vannak látva és föl vannak ékesítve mindennel, hogy az ifjúságra ingerkedő csábításaikkal különös vonzóerőt gyakorolnak. Ehhez járul még a tetszetős kísérezene, a mozi termek előkelő berendezése, a cselekmény arcátlan megjátszása és minden egyéb, ami az újdonság és változatosság varázserejével ingerel. Ezért különösen gyermekek és ifjak vannak leginkább kitéve lenyűgöző hatásának s épp ezért a film abban a korban fejti ki befolyásoló erejét és alakító hatását a legnagyobb mértékben, amikor először ébred és fejlődik az ifjúságban a tisztesség nemes érzése, amikor először ébrednek tudatára az igazság és erkölcsi jószág lelkükben lappangó elveinek, amikor először kezdik tapasztalni a kötelességek súlyát és a felelősségérzetet és először járnak át lelküket a tökéletesebb élet nemes elhatározásai.

28. A filmnek ez az elhatározó ráhatása a mostani körülmények között — fájdalom — a legtöbbször az ifjúság kárára van. Ha eszünkbe jut az ifjúságnak és a gyermekeknek ez a romlása, akiknek érintetlen tisztasága forog kockán az ilyen filmszín házakban, Krisztus keserű fenyegetésére kell gondolnunk, amikor a gyermekek megrontóit sújtja e szavakkal: „Aki pedig megbotránkoztat egyet e

Vigilanti cura

kicsinyek közül, kik énbennem hisznek, jobb volna annak, ha malomkövet kötnének a nyakára és a tenger mélységébe merítenék."²

29. Az egyházi és világi hatóságok komoly kötelessége az ellenőrzés

Fölötte szükséges, hogy őrségen álljunk napjainkban és minden erőnkkel összefogjunk, hogy a filmelőadások ne az elcsábítás iskolái legyenek, hanem az emberek igazi nevelésének és tisztultabb erkölcsének sikeres szolgálatába álljanak.

30. Itt örömmel emlékezünk meg arról, hogy egyes államok vezetői, amint észrevették a filmnek az emberi életre gyakorolt óriási nevelő hatását, meg bízható családapákat és családanyákat jelöltek ki, hogy az újonnan megjelent filmeket megtekintsék, megbírálják és észrevételeiket megtegyék. Ugyan csak tudjuk azt is, hogy sokan arra is törekedtek, hogy a filmvállalkozók figyelmét a nemzet legjobb íróinak, költőinek művei felé irányítsák.

31. Amilyen helyénvaló, hogy Ti, Tisztelendő Test vérek, éber figyelmet szenteltek országotok óriási mértékben fejlődő s az egész világra rendkívüli hatást gyakorló filmügyére, annyira kötelessége marad minden más püspöknek is, hogy ezt az általános, minden másnál hatásosabb szórakozási és ismeret terjesztő eszközt közös összefogással, éber figyelemmel kísérje. Legyen készség Bennetek arra, hogy a filmet, mely a tiszta erkölcsi felfogás, a vallásos meggyőződés s a keresztény tanparancsai ellen merényletet követ el, betiltsátok és tehetségtek szerint semmit el ne mulasszatok annak megakadályozására, ami a nép tisztességes erkölcsi érzékét sérteti vagy azt eltompítani alkalmas.

32. De nemcsak egyedül a püspököket terheli ez a kötelesség, hanem mindenegyes katolikust, sőt minden más fegyelmezett erkölcsű embert is, akinek a családi élet szentsége, hazája és az egész emberiség méltósága, erkölcsi épsége lelki szent ügye.

III. rész

Gyakorlati utasítások (33-54)

A film iparát és művészetét ellenőrző módokról

33. De kutassuk és tárgyaljuk már, mit és hogyan is kell leginkább éberségünkkel ellenőrizve figyelemmel kísérnünk.

34. A katolikus szellemű filmek kívánatosak, az erkölcsös filmek szükségesek

A filmügynek erkölcsi szempontból való gyökeres megreformálása sikeresen megoldható volna, ha rendelkezésünkre állna a megfelelő tőke, hogy keresztény elvekkel gyező filmeket gyártsunk.

35. S épp ezért sohase szűnjünk meg dicsérő elismeréssel kitüntetni azokat, akik azért szentelik vagy fogják magukat szentelni erre a pályára, hogy működésükkel a filmet a józan nevelés s a keresztény életelvek szolgálatába állítsák és ezt teszik nemcsak felületesen, hanem teljes technikai és szellemi felkészültséggel, nehogy a befektetett munka és tőke kárba vesszen.

36. Nagyon is jól tudjuk, milyen nagy nehézségekbe ütközik különösen gazdasági téren az ilyen kezdeményezések rendszeres folytatása? sőt néha elkerülhetetlenül szükséges mindenit úgy megszorítani e szakmában, hogy se a vallás, se az erkölcs, se a polgári közösség érdekei kárt ne szenvedjenek. Ezért kell minden filmet,

---

² (Mt. 18, 6.)

Vigilanti cura

bármilyen részről is kerüljön a keresztény hívek előtt bemutatásra, a lelkek Pásztorainak éber szemmel kísérniük.

37. Teendők a filmiparban

Hathatósan buzdítjuk tehát a Világegyház Püspökeit, akiknek területén filmgyártás folyik, leginkább pedig Tisztelendő Testvérek, hogy azokkal a hívekkel atyai jóindulattal foglalkozzatok, akik ilyen vállalkozásokban bármilyen módon is érdekelve vannak. Ébredjenek súlyos felelősségük tudatára, amit saját állásbeli kötelességük s az Egyház iránti fiúi engedelmesség rájuk ró, hogy t. i. minden erejükkel arra törekedjenek, hogy a filmek, melyeket készítenek, vagy amelyek készítését előmozdítják, az egyedül igaz és helyes elvekhez igazodjanak. Sok katolikus férfiú van, aki mint vállalkozó, rendező, szereplő vagy szerző működik ezen a téren, azonban sajnos, tevékenységük gyakran se hitükkel, se erkölcsi felfogásukkal nem egyezik. A Püspökök kötelessége ezek hatásos figyelmeztetése, hogy működésük a becsületes emberekhez és Jézus Krisztus híveihez illő komolysággal mindenben megegyezzenek.

38. Az Akcio Catolica teendője és a lelkipásztorok kötelessége

Az apostolkodásnak ezen a terén, nemkülönben a többen is a Püspököknek minden biztonnal azok a legjobb munkatársai, akik a Katolikus Akcióban küzdenek. Nem állhatjuk meg, hogy jelen levelünkkel is újra meg újra ne buzdítsuk őket, hogy lankadást nem ismerő munkásságukkal ezt az ügyet is serényen fölkarolják.

39. Helyénvaló, hogy a Püspökök a filmvállalatok figyelmét időnként felhívják arra, hogy nekik, mint minden a lelkipásztorok körébe tartozó dologban, a hívek tisztességes szórakozására is gondjuk van, mert isteni parancs folytán kötelességük a rájuk bízott hívek felüldítő szórakozásainak erkölcsi tisztasága fölött is őrködni és azt irányítani. Szent állásuk követeli, hogy leplezetlen nyíltsággal rámutassanak arra, hogy a filmelőadások erkölcsi torzításai a nemzet erkölcsi erejét teszik tönkre? amiért is mindaz, amit a filmügyben megkövetelnek, nemcsak a katolikusokra vonatkozik, hanem a filmszínházak összes látogatóira is.

40. A vállalkozók és hívek ígérete

Nektek, Tisztelendő Testvéreik, annál inkább módokban áll mindezt a filmvállalkozóktól hathatósan megkívánni, mert ők, mint már említettük, az Egyesült Államokban Önként kötelezték magukat arra, hogy az emberi társadalmat fenyegető veszélyek összes körülményeire tekintettel lesznek.

41. A Világegyház összes Püspökei pedig minden képen arra törekedjenek, hogy a filmvállalatok embereivel beláttassák: ezt a hatalmas kultúrtényezőt, mely már általános közkedveltségnek örvend, milyen előnyösen lehet egyesek, sőt az egész társadalom erkölcsi tökéletességének fokozására és irányítására fölhasználni.

42. De vajon csak az erkölcsi rossz kiküszöböléséről van szó és csupán a pihenés idejének szórakoztató kitöltését jelentse a filmelőadás? Lehetséges és csodálatos hatóereje miatt szükséges, hogy a film látogatóira fölvilágosítóig is hasson és az erény követésére lelkesítse őket.

43. Szem előtt tartva az ügy nagy fontosságát, szükségesnek láttuk, hogy ezen ügyre előnyös néhány rendkívüli intézkedést is foganatosítsunk. Először is minden Főpásztor gondoskodjék arról, hogy az Egyesült Államok katolikusainak példájára a reá bízott hívek minden évben ígéretet tegyenek, hogy nem néznek meg olyan filmelőadást, mely az igazságot és az Egyház tanítását sérti. Ezt az ünnepélyes ígéretet legtanácsosabb templomban vagy az iskolában tenni. Az ügy sikerének

Vigilanti cura

érdekében vegyék igénybe a Püspökök a szülők hathatós segítségét, akiket hivatásuk is kötelez az együttműködésre. Továbbá a katolikus írókét, akik tartásuk kötelességüknek e szent küzdelem jelentőségét, célját, írásaikkal népszerűen kifejtteni.

44. Ha nem is nemzetközi, de országoként rendszeres Jegyzéket készíttessenek a filmekről

Hogy ezen ünnepélyes ígéretnek sikere is legyen, föltétlenül szükséges, hogy a népet fölvilágosítsák, minő filmet nézhet meg mindenki veszély nélkül, minőt tekinthet meg csak bizonyos tartózkodó óvatossággal, és végül melyek a veszélyes, vagy kifejezetten rossz filmek. Ezért különös gonddal jegyzéket állítsanak össze és nyomassák ki és a forgalomban lévő filmekről olyan formában tájékoztassanak, hogy azokról mindenki értesülhessen.

45. Fölmerült az a terv is, hogy az egész világ számára nemzetközi szemlét szerkesztünk, mert mindenki számára egyazon erkölcsi elvek érvényesek.

46. De mivel filmről van szó, mely minden osztály: tanulatlanok és műveltek, egyszerű emberek és előkelők számára egyaránt hozzáférhető, kétségen felül áll, hogy mindenütt ugyanazt a mértéket alkalmazni nem lehet, mert az életkörülmények és kultúrigények népek és osztályok szerint különbözők. Ezért nem látszik célravezetőnek, hogy egy és ugyanazon szemlét adjunk ki mindenki számára. De ha az egyes országok különböző szemléket adnak is ki, az alapelveiknek semmiképp sem szabad változniuk.

47. Minden országban alakuljon egy Központi Ellenőrző Bizottság az Akcio Catolica hatáskörében

Föltétlenül szükséges tehát, hogy a Püspökök állandó Ellenőrző Bizottságot szervezzenek, melynek főadata legyen a jó filmek terjesztése, a többi pedig erkölcsi érték szerint osztályozza? a bírálatokat pedig az egyes filmekről a papsággal és a hívekkel közölje. Ezt a Bizottságot legcélszerűbben a Katolikus Akció központi tanácsa keretén belül lehet megszervezni, mely mint ismeretes, a Püspököktől függő szervezet. Világos, hogy az Ellenőrző Bizottság munkája csak azon esetben lesz sikeres és mozoghat a törvényes keretek között, ha minden országnak megvan a maga egységes vezetése által irányított működő szerve.

48. Egyházmegyei filmcenzúra

Ha azonban elég súlyos okok azt kívánják, hogy egyes egyházmegyékben különleges helyi körülmények miatt az általánosnál súlyosabb mértéket alkalmazzunk, a Püspököknek módjukban áll külön bizottságot megszervezni saját híveikből és megtilthatják olyan filmek előadását is, melyeket az általános filmjegyzék csak azért nem bélyegzett meg, mert azon elveket tartja szem előtt, melyek mindenkire kötelező erővel bírnak.

49. Az Ellenőrző Bizottság teendője

Ez a Bizottság az egyházközségi épületek és katolikus egyesületek filmhelyiségeit kötelezze, hogy azokban csak kifejezetten jó filmet mutassanak be. Ilyen filmszínházak vezetőinek fegyelmezett magatartása előbb-utóbb jó hatással lesz a filmgyárakra is és megvalósulhat a szent kívánság: olyan témákat dolgoznak föl, amelyek a mi igényeinknek tökéletesen megfelelnek és mégis nem csupán a katolikusok számára, hanem mindenkinek mondanak valamit.

Vigilanti cura

50. Jól tudjuk, hogy ezen Bizottságok megszervezése a katolikusok munkaerejét, áldozatkészségét nagyon is leköti, de az ügy mérhetetlen fontossága; a keresztény nép erkölcsi épsége, a nemzetek erkölcsi méltósága sem költség, sem fáradság megtakarítását ne engedje, mert az erkölcsi genny, amit a rossz filmek mindenfelé árasztanak, iskoláink, a Katolikus Akcióba beszervezett egyesületeink és papi működésünk minden erejét csökkenti és veszélyezteti.

51. Ki kell azonban hangsúlyozni, hogy ezen Ellenőrző Bizottságokba olyan férfiak jussanak, akik a filmügyben jártasak és életüket hűségesen a katolikus elvekhez igazítják. Továbbá a Püspökök által kinevezett szakértők egyházi személy irányítása szerint működjenek.

52. Az egyes országokban működő Bizottságok közti kapcsolat

A fölmerült problémák, tapasztalatok kölcsönös kicserélése az egyes nemzeteknél működő Bizottságok munkáját hatásosabbá és egységesebbé tenné, noha a helyi és egyéb körülményeket mindenkor gondosan figyelembe kell venni. Ily módon a katolikus írók összefogása a gondolkodás, az ítélet és a cselekvés csodálatos egységét tudná megvalósítani.

53. Ezen Bizottságok nemcsak az Egyesült Államok ez ügybe vágó tapasztalataira támaszkodhatnak majd, hanem fölhasználhatják mindazon tapasztalatokat is, melyeket más országok katolikusai e téren szereztek.

54. És ha e Bizottság tagjai — bármennyire jeles elgondolásaik és terveik vannak is különben — emberi gyöngeségből a helyes útról letérnének, a Püspökök gondoskodjanak róla, hogy lelkipásztori irányításukkal a becsúszott hibákat minél hathatósan orvosolják. Hogy pedig a Bizottságnak megmaradjon a kellő tekintélye és jó neve, köztiszteletnek örvendő szakértőt állítsanak az élére, azok helyett pedig, akik a súlyos föladat elvégzésére nem bizonyultak elég alkalmasnak, új kiváló erőket nevezzenek ki.

Befejező

Remény a sikerre. Apostoli áldás. (55—56)

55. Ha tehát a Világegyház Püspökei eltökélik magukban, hogy a filmelőadásokat a megadott elvek szerint éber figyelemmel kísérik, amiben Mi — minthogy lelkipásztori buzgalmukat nagyon is jól ismerjük — egy pillanatra sem kételkedünk, fölötte üdvös munkát végeznek népük megsegítésére, mert annak erkölcsi értékeit a szórakozások örömeiben is megvédik. Tapasztalni fogják minden komoly gondolkozású elismerését és közreműködését. Nemcsak a katolikusokét, hanem azokét is, akik nem a mi vallásunkhoz tartoznak. Ezért fog mindegyikük a saját hatáskörében mindent megtenni, hogy ez a nagyfontosságú, a földkerekség valamennyi nemzetét besugárzó erőforrás: a filmművészet nemes elhatározások, igaz életelvek tanítómestere legyen.

56. Addig is, míg atyai szívünk ezen forró kívánsága és óhaja megvalósul, kérjük Isten kegyelmét, melynek záloga a Mi apostoli áldásunk. És ezt a legnagyobb szeretettel adjuk, Tisztelendő Testvérek, Reátok, papjaitokra, híveitekre és mindenegyres gondjaitokra bízott emberre.

Kelt Rómában, Szent Péternél, 1936 június 29-én, Szent Péter és Pál apostolok ünnepén, Pápaságunk tizenötödik évében.

XI. PIUS